

Från ord till handling

I temats första uppdrag granskade eleverna rubriker om mat i media. Som medborgare och konsument utsätts vi för påverkan som ska få oss att tycka och handla på olika sätt. Mat och hälsa är ett ämnesområde som rymmer mycket åsikter och försök att påverka. Nu har det blivit dags för eleverna att använda sina kunskaper i temat till att själva påverka. Det gör de genom att formulera en insändare, en enklare argumenterande text.

mål

Målet med uppdraget är att du ska kunna:

- argumentera för en egen matsedel eller något som rör mat utifrån kunskaper om näringsinnehåll i livsmedel
- formulera dina argument som en insändare.

När vi vill påverka andra att göra eller tycka på ett visst sätt måste vi argumentera så att den som lyssnar eller läser förstår vad vi menar och tycker att vi är trovärdiga. Helst vill vi att personen blir övertygad.

Fundera på

- Hur brukar du göra för att få någon att tycka som du?
- När blir du påverkad av andra?
- Hur kan man göra för att påverka till exempel i skolan, hemma, i mataffären, i någon förening eller en politiker?
- Vilka sätt att påverka tycker du är bra? Vilka är mindre bra?
- Vilka sätt att påverka når många människor? Hur kan man göra för att nå just dem man vill påverka?

1. Hur gör andra för påverka?**Ni behöver:**

arbetsblad 4

Läs insändaren på **arbetsblad 4**.

- Vilket problem är det författaren vill göra oss uppmärksamma på?
- Vilka argument stödjer sig författaren på?
- Består argumenten av fakta eller eget tyckande?
- Vilka motargument framförs? Hur besvarar författaren sitt eget motargument?
- Vilken uppmaning framför författaren som en avslutning?

X 2. Skriv en egen insändare

Skriv en insändare till exempelvis skoltidningen, skolans hemsida eller lokaltidningen för att påverka något som rör mat och näringsämnen. Det kan till exempel vara en alternativ matsedel, maträtt eller tillbehör som du vill ha istället för det som brukar serveras på din skola. Eller något annat du själv tycker är viktigt och som rör mat och näringsämnen.

- 1** Bestäm vem du skriver insändaren till. Vem ska läsa den och bli påverkad? Förstår läsaren vetenskapliga ord eller ska du bara skriva med vardagligt språk?
- 2** Sätt en rubrik på texten. Den som läser ska både vilja läsa mer och få en uppfattning om vad texten handlar om.
- 3** Berätta kort om bakgrunden och sedan vad det är du vill förändra.
- 4** Presentera tre argument för varför man ska göra som du föreslår. Här ska du ta hjälp av dina kunskaper om matens kemi för att göra argumenten övertygande och trovärdiga.
- 5** Berätta vad den som inte håller med dig skulle säga – ett motargument. Förklara sedan varför motargumentet inte är lika viktigt som dina argument.
- 6** Avsluta med en uppmaning till den du vill påverka. Texten bör inte vara längre än insändaren i exemplet.
- 7** Byt sedan text med en klasskamrat. Berätta för varandra vad som är tydligt och bra med texten. Lyft fram något som du vill veta mer om, som kamraten kan utveckla.
- 8** Bearbeta texten utifrån den respons du fått.

□ Sammanfatta och diskutera

- Avsluta meningarna nedan
 - *Det som är viktigt att tänka på när man vill påverka är att...*
 - *Det är lätt att läsa andras texter när...*
 - *Det svåraste med att påverka är...*
 - *Nästa gång jag ska försöka påverka någon ska jag...*

Visst har vi råd med rättvisemärkt

Vi har råd att köpa julklappar till allt och alla, vi köper julpynt till förbannelse och tillsammans dricker vi svenskar 40 miljoner liter julmust årligen. Men få kan tänka sig att betala några kronor extra för rättvisemärkta produkter. Vad maten vi köper innehåller, hur varan transporterades till butiken samt vem som ligger bakom arbetet är det inte många som bryr sig om. Vi bryr oss mer om rabatter och extrapriser.

Men vi har faktiskt råd med den där extra slanten. De som säger emot kanske skulle fundera på att dra ner på något annat, som ett glas julmust mindre, lite billigare julklappar eller att ta cykeln

istället för bilen till jobbet några gånger om året. För den hållbara utvecklingen skulle det göra en enorm skillnad.

Om odlarna i utvecklingsländerna får rättvist betalt, motverkas barnarbete eftersom odlarna då kan försörja sina familjer, vi konsumenter behöver inte få i oss de giftiga kemikalier som många livsmedel besprutas med. Och då bidrar vi till att motverka miljöförstöring. Tänk efter nästa gång du handlar, välj den rättvisemärkta varianten. Några kronor extra är faktiskt inte så mycket.

Johanna Bergkvist, 16 år, Norrköping
Dagens Nyheter 2013-12-20